

**Københavns Kommune
Teknik- og Miljøforvaltningen**

**Direktionsnotat af 31. august 2010
Revision af regnskabet for 2009**

Indholdsfortegnelse

	<u>Side</u>
1. Indledning	1
2. Omfang og konklusion	2
3. Afslutning	6
Bilag 1: Forventede revisionsbemærkninger	7
1.1 Overordnet internt kontrolmiljø	7
1.2 Administration af brugeradgange til forvaltningens fælles kommunale it-systemer	9
1.3 Generelle it-kontroller vedrørende Navision 5.01	10
1.4 Lønbehandling og interne kontroller	11
Bilag 2: Observationer fra den udførte revision, herunder kommentarer til direktionens besvarelse	14
2.1 Overordnet internt kontrolmiljø	14
2.1.1 Kontrol- og transaktionsspor mellem KØR og Navision 5.01	16
2.2 Gennemgang af justeret åbningsbalance pr. 1. januar 2009	17
2.3 Udvalgets regnskabsforklaringer og bevillingskontrol	18
2.4 Bilagene til regnskabet	19
2.5 Omkostninger, indtægter og periodiseringer	19
2.6 Lønområdet	21
2.6.1 Forretningsgange på lønområdet	21
2.6.2 Sagsgennemgang på lønområdet	25
2.7 Balance og statusafstemninger	25
2.7.1 Amager Strandpark I/S	26
2.8 Anlægsaktiver	27
2.9 Afstemning og værdiansættelse af tilgodehavender, som er overdraget til Administrativ Borgerservice (ABS)	27
2.10 Beholdningseftersyn Center for Parkering	27
2.11 Generelle it-kontroller vedrørende Navision 5.01	29
2.12 Momsbehandling	34
2.13 Opfølgning på revisionsbemærkninger fra 2008	35
Bilag 3: Tværgående revisionsområder – til orientering (skal ikke besvares af forvaltningen)	36
3.1 Generelle it-kontroller	36
3.2 Afstemning og værdiansættelse af tilgodehavender, som er overdraget til Administrativ Borgerservice (ABS)	37

1. Indledning

Vi er ved at afslutte revisionen af årsregnskabet for Københavns Kommune for 2009 og har i forbindelse hermed gennemgået regnskabet for Teknik- og Miljøudvalget. Som led i dette arbejde rapporteres hermed vores kommentarer til udvalgets regnskab. Vi forventer ikke at afgive yderligere kommentarer til udvalgets regnskab for 2009. Vores kommentarer vil indgå i den samlede beretning om revisionen af kommunens regnskab, som fremsendes senest 15. september 2010.

Det påhviler ledelsen at tilrettelægge kontrolsystemer og forretningsgange, der er betryggende efter kommunens forhold, og det påhviler revisor at gennemgå disse forretningsgange og interne kontroller som et led i revisionen af årsregnskabet for kommunen.

For en generel beskrivelse af revisionens formål, udførelse og omfang samt ansvarsfordeling mellem ledelse og revisor henvises til revisionsberetning af 24. februar 2009 afgivet til kommunen.

Vi skal for god ordens skyld gøre opmærksom på, at revisionen af kommunens regnskab først kan anses for afsluttet, når vi har underskrevet erklæringen på årsregnskabet.

Formålet med denne rapport er at opsummere de forhold, som er konstateret i forbindelse med vores gennemgang af forvaltningen, og som, vi mener, bør komme til ledelsens kendskab.

Notatet er struktureret således, at vi i bilagene har fremhævet en række forhold, som vi vil anmode om direktionens kommentarer til. I bilag 1 omtales de forhold, som vi forventer at indarbejde i revisionsberetningen til Borgerrepræsentationen, i form af revisionsbemærkninger til kommunens regnskab. I bilag 2 omtales de forhold, som ikke har beretningskarakter, og som derfor kan behandles administrativt. I bilag 3 omtales forhold, som er tværgående for kommunen, men som er af væsentlig betydning for forvaltningen. For disse forhold har vi anmodet den ansvarlige forvaltnings direktion om kommentarer, og disse skal således ikke besvares her.

Vi har anvendt nedenstående symboler til beskrivelse af forholdets karakter:

Symbol	Betydning
	Der er tale om graverende forhold, fx i form af en sandsynlig lovovertrædelse eller en væsentlig tabsrisiko.
	Revisionsområdet vurderes som ikke betryggende, og der er behov for skærpet fokus fra ledelsen, da der er behov for væsentlige forbedringer. Afgørende/betydelige forhold hvor vi anbefaler hurtig handling.
	Revisionsområdet vurderes som mindre betryggende, og der er behov for opmærksomhed fra ledelsen, da der er usikkerhed eller behov/mulighed for forbedringer.
	Revisionsområdet vurderes som relativt betryggende, og der er alene behov for forbedringer af mindre væsentlig karakter. Øvrige anbefalinger, herunder forhold der påvirker dagligdags aktiviteter.
	Revisionsområdet har ikke givet anledning til bemærkninger.

I henhold til proceduren for revisionsrapportering, som er besluttet af Borgerrepræsentationen den 11. februar 2010, skal dette notat fremsendes til fagudvalget med direktionens kommentarer inden for 3 uger. Notatet vil, ligeledes i overensstemmelse med proceduren, blive fremsendt til Økonomiforvaltningen.

2. Omfang og konklusion

Vi har som et led i revisionen af årsregnskabet for Københavns Kommune for 2009 ligeledes gennemgået regnskabet for Teknik- og Miljøudvalget for 2009, som blev behandlet på møde den 22. marts 2010, og som er en del af det samlede regnskab for kommunen. Regnskabet for Teknik- og Miljøudvalget indeholder foruden en udgiftsbaseret resultatopgørelse en omkostningsbaseret balance pr. 31. december 2009. Som revisor for Københavns Kommune reviderer vi kommunens samlede regnskab og ikke de enkelte forvaltningers regnskab. Som følge heraf afgiver vi ikke en revisorerklæring om de enkelte udvalgs regnskaber, men alene en revisionspåtegning på det samlede regnskab for hele kommunen.

Vi kan dog oplyse, at vi, som det fremgår af afsnittet nedenfor om forventede revisionsbemærkninger, ikke i forbindelse med vores gennemgang af regnskabet for Teknik- og Miljøudvalget er blevet bekendt med forhold, der afkræfter, at det udgiftsbaserede regnskab for Københavns Kommune for 2009 vil være retvisende.

Teknik- og Miljøforvaltningen har i 2008 og 2009 samt i den forløbne del af 2010 brugt mange ressourcer på genopretningsplanen. Ved afslutningen af 2009 regnskabet er stort set alle aktiviteter i genopretningsplanen gennemført med undtagelse af transaktions- og kontrolsporet. Der har været tale om en meget stor opgave, som – set i forhold til opgavens omfang – er gennemført på kort tid. Dette har kun været muligt på grund af de mange ledelsesmæssige ressourcer, medarbejderressourcer og økonomiske ressourcer, der er blevet anvendt.

Vi har gennemgået nedenstående revisionsområder, som er uddybet i de vedlagte bilag.

I bilag 1 er forventede revisionsbemærkninger gennemgået. Disse vil indgå i revisionsberetningen til Borgerrepræsentationen vedrørende revisionen af kommunens regnskab. Vi anmoder om direktionens foreløbige kommentarer hertil. Den endelige kommentering foretages, når revisionsbemærkningerne forelægges for udvalgene i forbindelse med behandling af revisionsberetningen.

Forventede revisionsbemærkninger (bilag 1)	Konklusion	Afsnit
<p>Kontrol- og transaktionsspor mellem Navision 5.01 og KØR</p> <p>Forvaltningen har i 2009 anvendt betydelige ressourcer på at efterleve bestemmelserne i kasse- og regnskabsregulativet vedrørende krav til kontrol- og transaktionsspor mellem Navision 5.01 og KØR. En uvildig undersøgelse har således påvist, at der er et transaktionsspor mellem Navision 5.01 og KØR, men at det kræver teknisk indsigt i KØR og er ressourcemæssigt krævende at dokumentere og fremfinde. Problemstillingen gælder alene for moms- og kreditorposterings overført fra centre på Navision 5.01 til KØR, svarende til ca. 25% af posteringserne i forvaltningens samlede regnskab. Kontrol- og transaktionssporet anvendes som følge heraf pt. ikke i den løbende drift. Vi har ikke på nuværende tidspunkt foretaget gennemgang heraf. Forholdet er mindre betryggende og er ikke forvaltningsmæssigt forsvarligt, hvorfor der fortsat er behov for skærpet opmærksomhed fra ledelsen. Ledelsen har oplyst, at en handlingsplan er under udarbejdelse, samt at der er/vil blive indsat flere ressourcer til understøttelse af den daglige drift.</p>	<p>X</p>	<p>1.1</p>
<p>Periodisk review af brugeradgange til forvaltningens fælleskommunale it-systemer</p> <p>Det er forvaltningens ansvar, at der løbende foretages review af tildelte rettigheder til brugere, hvilket ikke er dokumenteret. Der er hermed risiko for, at brugeres rettigheder bliver utidssvarende og ikke afspejler deres arbejdsmæssige betingede behov.</p>	<p>X</p>	<p>1.2</p>

Forventede revisionsbemærkninger (bilag 1)	Konklusion	Afsnit
<p>Generelle it-kontroller vedrørende Navision 5.01</p> <p>Der foretages ikke periodisk revurdering af tildelte rettigheder til brugere, og der er hermed risiko for, at brugeres rettigheder bliver utidssvarende og ikke afspejler deres arbejdsmæssige betingede behov.</p> <p>Der eksisterer ikke formelle change management-procedurer i forbindelse med ændringer til Navision 5.01, og der er hermed risiko for, at ændringer til applikationer sættes i drift uden fornøden kvalitetssikring.</p>	X	1.3
<p>Løn</p> <p>Vi har konstateret svagheder i forretningsgangene på lønområdet, herunder manglende og/eller utilstrækkelig dokumentation for gennemførte kontroller, herunder ledelsestilsyn samt manglende opdatering af forretningsgange.</p> <p>Endvidere foretages der ikke afstemning af KMD-lønssystemet med KØR.</p>	X	1.4

I bilag 2 omtales observationer fra den udførte revision, herunder forhold til administrativ behandling, som ikke vil indgå som revisionsbemærkninger i revisionsberetningen. Vi anmoder om direktionens kommentarer til disse forhold.

Observationer fra den udførte revision, herunder kommentarer til direktionens besvarelse (bilag 2)	Konklusion	Afsnit
Overordnet internt kontrolmiljø		2.1
Gennemgang af justeret åbningsbalance pr. 1. januar 2009		2.2
Udvalgets regnskabsforklaringer og bevillingskontrol		2.3
Bilagene til regnskabet		2.4
Omkostninger, indtægter og periodiseringer		2.5
Lønområdet		2.6
Balance og statusafstemninger		2.7
Anlægsaktiver		2.8
Afstemning og værdiansættelse af tilgodehavender, som er overdraget til Administrativ Borgerservice (ABS)		2.9
Beholdningseftersyn Center for Parkering		2.10
Generelle it-kontroller Navision 5.01		2.11
Momsbehandling		2.12
Opfølgning på revisionsbemærkninger fra 2008		2.13

Tværgående revisionsområder – til orientering (skal ikke besvares af forvaltningen) – (bilag 3)	Konklusion	Afsnit
Generelle it-kontroller	X	3.1
Afstemning og værdiansættelse af tilgodehavender, som er overdraget til Administrativ Borgerservice (ABS)	!	3.2

Som det fremgår af oversigten og bilag til rapporten, er der identificeret visse fejl og uhensigtsmæssigheder i regnskabet samt svagheder i flere procedurer. Ledelsen bør tage stilling til, hvordan forretningsgangene og de interne kontroller styrkes på disse områder.

3. Afslutning

Vi anmoder om, at forvaltningen kommenterer vores observationer og anbefalinger i vedhæftede bilag til rapporten, og at disse fremsendes til os samtidig med fremlæggelse for udvalget, dvs. inden for 3 uger.

København, den 31. august 2010

Deloitte

Statsautoriseret Revisionsaktieselskab

Lyng Skovgaard
statsautoriseret revisor

John Menå
statsautoriseret revisor

Bilag 1: Forventede revisionsbemærkninger

1.1 Overordnet internt kontrolmiljø

Vi har løbende i 2009 vurderet og fulgt op på forvaltningens interne kontrolmiljø som led i projektet ”Projekt God Økonomistyring”. Forvaltningens økonomistyring i 2009 har været stærkt påvirket af oprydning- og genopretningsprojektet, bl.a. gennemgang af åbningsbalancen for 2009, jf. pkt. 2.2, som først er endeligt bogført i januar 2010. Som følge af det store oprydningsarbejde, som beskrevet i genopretningsplanen, er der ikke løbende gennem året sket konsekvent afstemning af alle drifts- og statuskonti, hvorfor den økonomiske styring ikke har været på et tilstrækkeligt niveau.

Baseret på vores gennemgang er det vores vurdering, at de i 2009 og 2010 udarbejdede procedurer og rutiner virker fornuftige, og at de ved implementering vil forbedre forvaltningens muligheder for fremadrettet at aflægge retvisende regnskaber. Det skal dog i denne sammenhæng nævnes, at ikke alle forretningsgange og procedurer har været implementeret i 2009, hvorfor vi ikke har kunnet basere vores revision herpå, ligesom der ikke er foretaget en fuldstændig kontrol af, at alle kontrollerne er designet korrekt. De fleste kontroller er først implementeret fuldt ud i første halvår 2010, og arbejdet er i øvrigt ikke færdiggjort for alle væsentlige områder.

Vi har løbende orienteret direktionen omkring vores anbefalinger til at sikre et fornuftigt kontrolmiljø som forudsætning for et retvisende regnskab for forvaltningen. Vi henviser til vores notat af 9. december 2009 omkring midtvejsvurdering af Teknik- og Miljøforvaltningen (TMF) pr. oktober 2009, notat af 8. marts 2010 vedrørende stabil drift 2010 og retvisende regnskab samt notat af 15. juni 2010 vedrørende handlingsplan for udeståender på økonomiområdet.

På baggrund heraf har KS udarbejdet en handlingsplan til håndtering af de nævnte udeståender. Vi har i notat af 15. juni 2010 bekræftet, at der med de igangsatte initiativer vil være iværksat de nødvendige tiltag bortset fra, at medarbejderantal og kompetenceniveau, som matcher de løbende udfordringer, ikke er behandlet i handlingsplanen, men er genstand for løbende vurdering, herunder drøftelser med KS.

Vi kan af beslutningsreferatet af den 21. juni 2010 konstatere, at der er vedtaget en revideret handlingsplan, og at KS skal udarbejde en detaljeret handlingsplan med løsningsbeskrivelse og økonomi i juli, så TMF kan give sin endelige accept inden den 1. august 2010. KS vil herefter implementere løsningen inden 31. december 2010. På denne baggrund må det konstateres, at der med virkning for 2010 ikke kan forventes etableret sikker drift.

Forvaltningen har ikke et tilstrækkelig effektivt kontrol- og transaktionsspor vedrørende moms- og kreditorposter mellem KØR og Navision 5.01, der lever op til forudsætningerne beskrevet i kapitel 7 i kasse- og regnskabsregulativet samt god bogføringsskik, jf. kapitel 7.0 Bogføring, regnskab og revision i "Budget- og regnskabssystemer for kommuner". I forhold til transaktionssporet er det et krav, at forvaltningen kan sikre, at forvaltningen til enhver tid kan kontrollere, at alle registreringerne er medtaget i regnskabet, samt hvilke registreringer regnskabets enkelte poster er sammensat af. I forhold til kontrolspor forstås de oplysninger, der verificerer grundlaget for de enkelte registreringer.

Problemstillingen gælder alene for moms- og kreditorposter overført fra 8 centre på Navision 5.01 til KØR, svarende til ca. 25% af posterne i forvaltningens samlede regnskab.

Kontrol- og transaktionsspor mellem KØR og Navision 5.01

Revisionsbemærkning

Prioritet

X

Forvaltningen har i 2009 anvendt betydelige ressourcer på at efterleve bestemmelserne i kasse- og regnskabsregulativet vedrørende krav til kontrol- og transaktionsspor mellem Navision 5.01 og KØR. En uvildig undersøgelse har således påvist, at der er et transaktionsspor mellem Navision 5.01 og KØR, men at det kræver teknisk indsigt i KØR og er ressourcemæssigt krævende at dokumentere og fremfinde. Kontrol- og transaktionssporet anvendes som følge heraf pt. ikke i den løbende drift. Vi har ikke på nuværende tidspunkt foretaget gennemgang heraf.

Forholdet er mindre betryggende og er ikke forvaltningsmæssigt forsvarligt, hvorfor vi anbefaler fortsat skærpet opmærksomhed fra ledelsen, herunder implementering af løsning til sikring af transaktionssporets kvalitet i overensstemmelse med bestemmelserne i kasse- og regnskabsregulativet samt god bogføringsskik i øvrigt.

Ledelsens kommentarer og tiltag

Det er Teknik- og Miljøforvaltningens opfattelse, at forvaltningen har igangsat og gennemført de aktiviteter på området, som har været krævet eller afledt af den rådgivning og de bemærkninger, som forvaltningen har modtaget fra Revisionen og andre eksterne rådgivere. Forvaltningen er derfor ikke enig i Revisionens risikomæssige vurdering af forholdet som ikke betryggende.

Teknik- og Miljøforvaltningen har i samarbejde med Koncernservice udarbejdet en handlingsplan for håndtering af udeståender på økonomiområdet, herunder etablering af et transaktionsspor mellem Navision 5.01 og KØR, der til fulde lever op til kasse- og regnskabsregulativets bestemmelser samt god bogføringsskik i øvrigt. Handlingsplanens gennemførelse medfører, at kontrol- og transaktionsspor til enhver tid er brugbart, dokumenteret og effektivt med hensyn til ressourceanvendelse. Handlingsplanen har været forelagt Revisionen, der i notat af 15. juni d.å. bekræfter, at der med de igangsatte initiativer er igangsat de nødvendige tiltag på dette område.

Ansvarlig

Tidsfrist

Teknik- og Miljøforvaltningen – Center for Ressourcer

31-12-2010

1.2 Administration af brugeradgange til forvaltningens fælles kommunale it-systemer

Vi har gennemgået kommunens håndtering af adgang til systemer og data. Vi har konstateret, at der i forvaltningen mangler formalisering - dels i forhold til godkendte procedurer, og dels i forhold til dokumentation af rettigheder. Vi har således konstateret, at der ikke for alle tildelte adgange foreligger dokumentation, at der ikke er en fast proces til håndtering af fratrædelser, og at periodisk review af adgange ikke er formaliseret. Disse forhold underbygges endvidere af vores gennemgang af oprettede brugere i Windows lokalnetværket. For yderligere kommentarer henvises til afsnit 3.1.

Periodisk review af brugeradgange til forvaltningens fælleskommunale it-systemer

Revisionsbemærkning

Prioritet

Vi har observeret, at ansvaret for den periodiske revurdering af tildelte rettigheder til brugere er placeret hos de enkelte it-sikkerhedsledere i de respektive forvaltninger og afdelinger.

Det er forvaltningens ansvar, at der løbende foretages review af tildelte rettigheder til brugere, hvilket ikke er dokumenteret. Der er hermed risiko for, at brugeres rettigheder bliver utidssvarende og ikke afspejler deres arbejdsmæssige betingede behov. Vi skal indskærpe, at der bør foretages periodisk review af **adgangsrettighederne**.

Ledelsens kommentarer og tiltag

Koncernservice tildeler rettigheder til systemerne på baggrund af anmodninger fra forvaltningens autorisationsansvarlige. Der er udarbejdet autorisationsvejledninger for systemerne. RettighedstilDELingen til forvaltningens brugere foretages på baggrund af prædefinerede brugerprofiler udarbejdet af it-sikkerhedslederen. Det er Koncernservice, som er ansvarlig for, at der foreligger dokumentation for de tildelte rettigheder.

Den autorisationsansvarlige i forvaltningen skal indberette fratrædelser til Koncernservice, som sikrer, at der lukkes for medarbejderens adgang og autorisationer til de tildelte systemer.

Der er foretaget review af tildelte rettigheder til forvaltningens brugere for en række systemer i perioden, og der foreligger dokumentation herfor. Der er foretaget udtræk fra it-sikkerhedssystemerne CICS og KSP/CICS samt KØR for alle forvaltningens brugere. Udtrækket indeholder brugernes rettigheder på systemerne, og det har været udsendt til forvaltningens ledelse til gennemgang og godkendelse. På baggrund af ledelsens tilbagemeldinger er der foretaget korrektion af rettigheder. Der foretages endvidere løbende opfølgning på autorisationer i forvaltningen i forbindelse med omlægning af arbejdsområder og omorganiseringer.

Ansvarlig

Tidsfrist

Teknik- og Miljøforvaltningen – Center for Ressourcer

31-12-2010

1.3 Generelle it-kontroller vedrørende Navision 5.01

Vi har foretaget revision af generelle it-kontroller for forvaltningens Navision 5.01-installation i relation til brugeradministration samt udvikling og vedligeholdelse af brugerprogrammel vedrørende løbende tilpasninger til Navision 5.01.

På baggrund af vores revision er det vores vurdering, at de generelle it-kontroller ikke på de nævnte områder har været hensigtsmæssigt udformet og opretholdt i 2009, og det er samlet set vores vurdering, at de generelle it-kontroller ikke er fuldt betryggende. Vi har således konstateret væsentlige svagheder i de interne kontroller, som vi har sammenfattet nedenfor. Der er identificeret en række yderligere svagheder, som er beskrevet i afsnit 2.11.

Adgangsrettigheder til Navision 5.01

Revisionsbemærkning

Prioritet

Vi har observeret, at tildeling af rettigheder til brugere samt superbrugere til Navision 5.01 ikke sker på baggrund af formel autorisation, ligesom der ikke er etableret en kontrol, der sikrer, at medarbejdere ved fratrædelse får frataget sine rettigheder til systemer, data og netværk.

Vi skal indskærpe, at tildeling af rettigheder skal ske på baggrund af formelle og dokumenterede autorisationer, og at der ved tiltrædelser gennemføres en konkret risikovurdering af, hvordan brugerens rettigheder til systemet skal håndteres. Vi skal indskærpe, at der i de enkelte centre periodisk foretages en dokumenteret revurdering af tildelte rettigheder.

Ledelsens kommentarer og tiltag

Teknik- og Miljøforvaltningen har i samarbejde med Koncernservice allerede i efteråret 2009 igangsat et projekt med følgende overordnede initiativer:

- Hurtig afhjælpning på væsentlige og risikofyldte områder.
- Opdatering af eksisterede rettigheder.
- Analyse, design og implementering af fremtidig forretningsgang for tildeling, vedligeholdelse og fratagelse af rettigheder til brugere.

Projektets færdiggørelse medfører, at adgang til alle regnskabsdata og -systemer i Teknik- og Miljøforvaltningen til fulde lever op til kasse- og regnskabsregulativets bestemmelser og regulativ for it-sikkerhed i Københavns Kommune.

Ansvarlig

Tidsfrist

Teknik- og Miljøforvaltningen – Center for Ressourcer

31-12-2010

Implementering og vedligeholdelse af brugersystemer

Revisionsbemærkning

Prioritet

Vi har konstateret, der ikke eksisterer formelle change management-procedurer i forbindelse med ændringer til Navision 5.01, herunder eksisterer der en mangelfuld funktionsadskillelse, idet udviklere har adgang til produktionsmiljøet. Utilstrækkelige eller svage procedurer i relation til styring af tilretninger til applikationer øger risikoen for, at ændringer til applikationer sættes i drift uden fornøden kvalitetssikring eller ledelsesgodkendelse, og at applikationer hermed ikke fungerer i overensstemmelse med forvaltningens retningslinjer og behov.

Vi skal indskærpe, at der som udgangspunkt ikke tildeles andet end display-adgang for udviklere til produktionsmiljøer.

Ledelsens kommentarer og tiltag

Koncernservice, som driver Navision 5.01 på vegne af Teknik- og Miljøforvaltningen, har taget følgende overordnede initiativer:

- Etablering af fire adskilte systemmiljøer; udviklings-, test-, præproduktions- og produktionsmiljø (er implementeret).
- Implementering af elektronisk hjælpeværktøj til versionsstyring (ændringer) i Navision 5.01.
- Analyse, design og implementering af fremtidig forretningsgang på området, bl.a. omfattende funktionsadskillelse, dokumentationskrav og *fall back*-procedurer (tilbagerulning af uhenigtsmæssige ændringer).

Initiativernes gennemførelse medfører, at it-sikkerhed i udviklings- og ændringsprocesser i Teknik- og Miljøforvaltningen til fulde lever op til kasse- og regnskabsregulativets bestemmelser og regulativ for it-sikkerhed i Københavns Kommune.

Ansvarlig

Teknik- og Miljøforvaltningen – Center for Ressourcer

Tidsfrist

31-12-2010

1.4 Lønbehandling og interne kontroller

Revisionen har omfattet vurdering og test af forretningsgangene for anvendelsen af det personaleadministrative system KMP OPUS Løn. Revisionen er baseret på en sammenholdelse mellem systemejers (KS) generelle retningslinjer for anvendelse af systemet og TMFs egen forretningsgangsbeskrivelse på området.

Vi har konstateret, at TMF har udarbejdet en forretningsgangsbeskrivelse for lønområdet, som indeholder udførlig omtale af foreskrevne kontroller på en række områder. Det er dog vores vurdering, at der på flere områder bør ske forbedringer i udførelsen af de interne kontroller, idet der er konstateret en række svagheder i den interne kontrol, som kan medføre en risiko for utilsigtede og tilsigtede fejl på lønområdet.

Forretningsgange og interne kontroller på lønområdet

Revisionsbemærkning

Prioritet

X

Der er konstateret en række svagheder i forretningsgangene på lønområdet, som primært skyldes manglende og/eller utilstrækkelig dokumentation for gennemførte kontroller. Forholdene kan medføre risiko for utilsigtede og tilsigtede fejl i lønudbetalingen. Vi skal henstille, at forvaltningens kontroller fremover dokumenteres.

Ledelsens kommentarer og tiltag

Teknik- og Miljøforvaltningen dokumenterer fremadrettet kontroller med gennemførelse af følgende initiativer:

- Den eksisterende forretningsgangsbeskrivelse for lønområdet (Lønkontrol nr. 20) justeres i forhold til de generelle retningslinjer fra 2009. Endvidere udarbejdes særskilte forretningsgangsbeskrivelser for behandling af fejlkonto vedrørende løn på lønområdet henholdsvis behandling af mellemregningskonto vedrørende kontrol og fordeling af refusioner samt andre indtægter i forvaltningen.
- Det indskræpes over for de relevante medarbejdere, at alle indberetninger af stamdata vil indgå i lønkontrollen, og at de udførte kontroller skal dokumenteres ved påtegning af materialet.
- Det indskræpes over for de relevante medarbejdere, at indtastning og kontrol af variable løndata skal dokumenteres ved påtegning i form af et stempel. Der etableres endvidere en forretningsgang, som skal sikre, at den udvalgte stikprøvekontrol på 10% efterfølgende kan dokumenteres.
- Der udarbejdes forretningsgangsbeskrivelse indeholdende beskrivelse af den faktiske udførte kontrol ved tilstedeværelseskontrol i forvaltningen.

Det er ved afslutningen af 2. kvartal 2010 implementeret, at der udarbejdes referat af områdemøder/teammøder for personalekonsulenter om opfølgning på udførte ledelsestilsyn hver 3. måned.

Ansvarlig

Teknik- og Miljøforvaltningen – Center for Ressourcer

Tidsfrist

31-10-2010

Løn til direktionen og ansatte med adgang til lønsystemet

Revisionsbemærkning

Prioritet

!

Der foretages ikke specifikke og dokumenterede interne kontroller til sikring af, at løn til direktionen og ansatte med adgang til lønsystemet er korrekt beregnet og udbetalt. Vi henstiller til, at der etableres en intern kontrolprocedure, som sikrer en dokumenteret gennemgang af løn til direktionen og ansatte med adgang til lønsystemet.

Løn til direktionen og ansatte med adgang til lønsystemet

Ledelsens kommentarer og tiltag

Teknik- og Miljøforvaltningen dokumenterer fremadrettet og første gang pr. juli 2010 kontrol af løn til direktionen og ansatte med adgang til lønsystemet med gennemførelse af følgende initiativer:

- Årlig kontrol af løn til direktion og ansatte med adgang til systemet Vagtplan.
- De medarbejdere, som har adgang til at taste i KMD-lønsystemet, kan ikke taste vedrørende sig selv, da dette system nægter denne adgang. Det vurderes derfor, at en særskilt kontrol af denne gruppe medarbejdere ikke er nødvendig.

Ansvarlig

Teknik- og Miljøforvaltningen – Center for Ressourcer

Tidsfrist

31-10-2010

Afstemning af KMD-lønsystemet med KØR

Revisionsbemærkning

Prioritet

X

Der er ikke foretaget en afstemning af løndriftskonti mellem KMD-lønsystemet og KØR. Den manglende afstemning medfører, at der ikke er dokumentation for sammenhængen i dataflowet mellem systemerne samt overblik over de samlede registreringer på kommunens lønkonti. Vi skal indskærpe til, at der fremover foretages en dokumenteret afstemning, og at ansvaret herfor afklares.

Ledelsens kommentarer og tiltag

Teknik- og Miljøforvaltningen finder det mest effektivt, at Koncernservice varetager denne afstemning på vegne af alle forvaltninger. Dette var også medtaget som en af Koncernservices opgaver ved beslutning om etablering af Koncernservice i 2006. Teknik- og Miljøforvaltningen har, indtil dette måtte blive implementeret, taget initiativ til, at forvaltningens regnskabsfunktion i Koncernservice udarbejder selvstændig afstemning for forvaltningen, herunder forretningsgang, første gang i september 2010.

Ansvarlig

Teknik- og Miljøforvaltningen – Center for Ressourcer

Tidsfrist

31-10-2010

Bilag 2: Observationer fra den udførte revision, herunder kommentarer til direktionens besvarelse

X

2.1 Overordnet internt kontrolmiljø

Vi har løbende i 2009 vurderet og fulgt op på forvaltningens interne kontrolmiljø som led i projektet ”Projekt God Økonomistyring”. Forvaltningens økonomistyring i 2009 har været stærkt påvirket af oprydning- og genopretningsprojektet, bl.a. gennemgang af åbningsbalancen for 2009, jf. pkt. 2.2, som først er endeligt bogført i januar 2010. Som følge af det store oprydningsarbejde, som beskrevet i genopretningsplanen, er der ikke løbende gennem året sket konsekvent afstemning af alle drifts- og statuskonti, hvorfor den økonomiske styring ikke har været på et tilstrækkeligt niveau.

Forvaltningens varetagelse af bogføring og aflæggelse af regnskab er pr. 1. oktober 2009 outsourcet til Koncernservice (KS) ved en SLA-aftale (*Service Level Agreement*).

Det er vores opfattelse, at der skal arbejdes yderligere på forankringen af SLA-aftalen med KS, således at det sikres, at forvaltningen og dermed de enkelte centre modtager de ydelser, der efterspørges for at sikre en rettidig opfølgning på svagheder i kontrolmiljøet eller svagheder i regnskabsstallene, som vil kræve handling/opfølgning fra de enkelte centre. Endvidere bør ansvaret for lønafstemninger præciseres.

Forvaltningen har som led i projektet udarbejdet og implementeret 37 nye forretningsgange på økonomiområdet. Desuden er der i 2009 og 2010 udarbejdet en række minivejledninger for udvalgte regnskabsområder, som løbende skal sikre en rettidig, korrekt og fyldestgørende registrering af indtægter, omkostninger, aktiver og passiver ved outsourcing til KS. Arbejdet med udarbejdelse af forretningsgange og procedurer er en løbende proces og er endnu ikke færdiggjort for alle områder, men ifølge det oplyste foreligger der på nuværende tidspunkt 56 minivejledninger.

Vi har stikprøvevis gennemgået forvaltningens overordnede interne ledelsessystemer, specielt i relation til risikostyring og kontrolmiljø. Vores gennemgang er baseret på en stikprøvevis gennemgang af fire centres procedurer i form af interviews. Kortlægningen omfatter de politikker, procedurer og systemer, der anvendes til sikring af økonomisk sund drift, pålidelige rapporteringssystemer samt overholdelse af love og øvrige regler.

Baseret på vores gennemgang er det vores vurdering, at de udarbejdede procedurer og rutiner virker fornuftige, og at de ved implementering vil forbedre forvaltningens muligheder for fremadrettet at aflægge retvisende regnskaber. Det skal dog i denne sammenhæng nævnes, at ikke alle forretningsgange og procedurer har været implementeret i 2009, hvorfor vi ikke har kunnet basere vores revision herpå, ligesom der ikke er foretaget en fuldstændig kontrol af, at alle kontrollerne er designet korrekt.

De fleste kontroller er først implementeret fuldt ud i første halvår 2010, og arbejdet er i øvrigt ikke færdiggjort for alle væsentlige områder.

Vi har løbende orienteret direktionen omkring vores anbefalinger til at sikre et fornuftigt kontrolmiljø som forudsætning for et retvisende regnskab for forvaltningen. Vi henviser til vores notat af 9. december 2009 omkring midtvejsvurdering af TMF pr. oktober 2009 samt notat af 8. marts 2010 vedrørende stabil drift 2010 og retvisende regnskab.

I notat af 8. marts 2010 fremgår det, at konsekvenserne af et utilstrækkeligt transaktions- og kontrolspor samt data for kreditor- og momsposter imellem KØR og Navision 5.01 er, at

- TMF ved det nuværende setup kun kan leve op til bestemmelserne i kommunens kasse- og regnskabsregulativ samt udarbejdelsen af et retvisende regnskab ved hjælp af en meget ressourcerekrævende afstemningsløsning, som ikke er forvaltningsmæssigt økonomisk forsvarlig,
- de løbende afstemninger til brug for periodeafslutning og økonomistyring forsinkes,
- videnovertagelse og forankring i KS/TMF omkring afstemningsrutinerne i det nye afstemningsprogram forsinkes, da afstemningsprogrammet grundet manglende data mangler færdiggørelse,
- der er risiko for, at de kompenserende manuelle afstemninger ikke fanger alle fejl eller er ufuldstændige.

Det fremgår endvidere, at en yderligere forudsætning for at opnå stabil drift i 2010 er at afslutte følgende væsentlige opgaver i genopretningsplanen:

1. Implementering af afstemningsrutiner herunder løbende afstemning af statuskonti og modulafstemninger.
2. Implementering af et robust kontrolmiljø, herunder IT Governance.
3. Færdiggørelse og forankring af forretningsgange, herunder proces for aflæggelse af periode- og årsregnskab.
4. Medarbejderantal og kompetenceniveau som matcher de løbende udfordringer.

På baggrund heraf har KS udarbejdet en handlingsplan til håndtering af de nævnte udeståender. Vi har i notat af 15. juni 2010 bekræftet, at der med de igangsatte initiativer vil være iværksat de nødvendige tiltag, bortset fra at ovenstående punkt 4 ikke er behandlet i handlingsplanen, men er genstand for løbende vurdering, herunder drøftelser med KS.

Vi kan af beslutningsreferat af den 21. juni 2010 konstatere, at der er vedtaget en revideret handlingsplan, og at KS skal udarbejde en detaljeret handlingsplan med løsningsbeskrivelse og økonomi i juli, så TMF kan give sin endelige accept inden 1. august 2010. KS vil herefter implementere en løsning inden 31. december 2010. På denne baggrund må det konstateres, at der med virkning for 2010 ikke kan forventes etableret sikker drift med virkning for 2010.

2.1.1 Kontrol- og transaktionsspor mellem KØR og Navision 5.01

Forvaltningen har ikke et tilstrækkelig effektivt kontrol- og transaktionsspor vedrørende moms- og kreditorposter mellem KØR og Navision 5.01, der lever op til forudsætningerne beskrevet i kapitel 7 i kasse- og regnskabsregulativet samt god bogføringsskik, jf. kapitel 7.0 Bogføring, regnskab og revision i "Budget- og regnskabssystemer for kommuner". I forhold til transaktionssporet er det et krav, at forvaltningen kan sikre, at forvaltningen til enhver tid kan kontrollere, at alle registreringerne er medtaget i regnskabet, samt hvilke registreringer regnskabets enkelte poster er sammensat af. I forhold til kontrolspor forstås de oplysninger, der verificerer grundlaget for de enkelte registreringer.

Problemstilling gælder alene for moms- og kreditorposter overført fra 8 centre på Navision 5.01 til KØR, svarende til ca. 25% af posterne i forvaltningens samlede regnskab.

Kontrol- og transaktionsspor mellem KØR og Navision 5.01	
Observation	Prioritet X
Forvaltningen har ikke et tilstrækkelig effektivt kontrol- og transaktionsspor vedrørende moms- og kreditorposter mellem KØR og Navision 5.01.	
Risiko	
Der er risiko for, at kasse- og regnskabsregulativet samt god bogføringsskik ikke overholdes.	
Anbefalinger	
Vi anbefaler fortsat skærpet opmærksomhed fra ledelsen, herunder implementering af løsning til sikring af transaktionssporets kvalitet i overensstemmelse med bestemmelserne i kasse- og regnskabsregulativet samt god bogføringsskik i øvrigt.	
Ledelsens kommentarer og tiltag	
<p>Det er Teknik- og Miljøforvaltningens opfattelse, at forvaltningen har igangsat og gennemført de aktiviteter på området, som har været krævet eller afledt af den rådgivning og de bemærkninger, som forvaltningen har modtaget fra Revisionen og andre eksterne rådgivere. Forvaltningen er derfor ikke enig i Revisionens risikomæssige vurdering af forholdet som ikke betryggende.</p> <p>Teknik- og Miljøforvaltningen har i samarbejde med Koncernservice udarbejdet en handlingsplan for håndtering af udeståender på økonomiområdet, herunder etablering af et transaktionsspor mellem Navision 5.01 og KØR, der til fulde lever op til kasse- og regnskabsregulativets bestemmelser samt god bogføringsskik i øvrigt. Handlingsplanens gennemførelse medfører, at kontrol- og transaktionsspor til enhver tid er brugbart, dokumenteret og effektivt med hensyn til ressourceanvendelse. Handlingsplanen har været forelagt Revisionen, der i notat af 15. juni d.å. bekræfter, at der med de igangsatte initiativer er igangsat de nødvendige tiltag på dette område.</p>	
Ansvarlig	Status
Teknik- og Miljøforvaltningen – Center for Ressourcer	31-12-2010

2.2 Gennemgang af justeret åbningsbalance pr. 1. januar 2009

Vi har som led i revisionen af årsregnskabet for Københavns Kommune for 2009 og efter aftale foretaget en gennemgang af åbningsbalancen for Teknik- og Miljøudvalget for 2009. Gennemgangen er foretaget i oktober/november 2009. Åbningsbalancen for 2009 er udarbejdet af forvaltningen i forbindelse med projektet ”Projekt God Økonomistyring”, hvor stort set alle statuskonti er afstemt og udredt pr. 1. januar 2009 i bestræbelserne på at kunne aflægge et retvisende regnskab for 2009. Vi henviser til vores notat af 4. december 2009 for detaljeret beskrivelse af vores gennemgang.

Forvaltningens udredningsarbejde har medført en række justeringer til åbningsbalancen for 2009, som reelt burde være bogført i 2008. Afskrivningerne til åbningsbalancen for 2009 kan opsummeres således:

	<u>mio.kr.</u>
Afskrivninger over driften	(32,1)
Afskrivninger over balancen	<u>(40,7)</u>
Afskrivninger i alt	<u>(72,8)</u>

Dertil kommer en række reklassifikationer på balancekontiene, som løbende er tilrettet i løbet af regnskab 2009.

Forvaltningen har efterfølgende i samarbejde med Økonomiforvaltningen bogført de afskrivninger, som udredningsarbejdet har medført i 2009. Alle afskrivninger er beskrevet i afskrivningskatalog af 29. november 2009 samt tillæg hertil i 2009.

Vi har kontrolleret, at alle afskrivningerne beskrevet i afskrivningskataloget med tillæg er bogført korrekt i regnskabet for 2009.

Formålet med denne udvidede gennemgang af åbningsbalancen pr. 1. januar 2009 og de heraf afledte korrektioner i regnskab 2009 var bl.a. som tidligere nævnt at sikre et ”retvisende regnskab for 2009” og dermed undgå et forbehold i revisionspåtegningen for Københavns Kommune i regnskabet for 2009, tilsvarende det der var for 2008, hvor der var medtaget følgende forbehold i revisionspåtegningen:

”Vi har som følge af forvaltningernes – herunder især Socialforvaltningens og Teknik- og Miljøforvaltningens – utilstrækkelige regnskabsmateriale ikke modtaget dokumentation for, at kommunens regnskabskrav er opfyldt for flere væsentlige balanceposter i årsregnskabet. Det er ikke praktisk muligt for os at give oplysning om den beløbsmæssige indvirkning på kommunens årsregnskab.”

Gennemgangen af åbningsbalancen pr. 1. januar 2009 for Teknik- og Miljøudvalget og de heraf afledte korrektioner i regnskabet for 2009 har bekræftet, at der ikke i Teknik- og Miljøudvalgets regnskab er konstateret fejl, der er så væsentlige, at de i sig selv vil give anledning til forbehold i regnskabet for 2009 for Københavns Kommune. Da vi ikke erklærer os specifikt om Teknik- og Miljøudvalgets regnskab, men alene om Københavns Kommunes samlede regnskab, kan vi om Teknik- og Miljøudvalgets regnskab alene udtale, at vi ikke i forbindelse med vores gennemgang heraf er blevet bekendt med forhold, der afkræfter, at Københavns Kommunes regnskab for 2009 er retvisende.

2.3 Udvalgets regnskabsforklaringer og bevillingskontrol

Regnskabet udviser et merforbrug på 9,0 mio.kr. på bevillingen til ordinær drift.

Der er afgivet 37 enkeltforklaringer til merforbruget, som hovedsageligt er effekten af *"Projekt God Økonomistyring"*. De væsentligste bevægelser kan forklares således:

	2009 <u>mio.kr.</u>
Merudgift til selve <i>"Projekt God Økonomistyring"</i>	(54,2)
Afskrivning vedrørende uerholdelige tilgodehavender	(41,0)
Merudgift vedrørende Amager Strandpark	(7,5)
Merindtægt vedrørende byggesagsgebyrer	67,4
Merindtægt vedrørende Råde-over-egendomme	16,2
Merindtægt udgørende det takstfinansierede områdes andel af udgifterne til <i>"Projekt God Økonomistyring"</i>	10,0

Det er vores opfattelse, at regnskabsforklaringerne på en korrekt og fyldestgørende måde dækker de udgifter og indtægter, der har været forårsaget af det betydelige genopretningsarbejde af TMFs budget- og regnskabsfunktioner.

Regnskabet udviser et merforbrug på 111,5 mio.kr. på bevillingen til finansposter. De mest væsentlige årsager til merforbrug kan forklares således:

	2009 <u>mio.kr.</u>
Nedbringelse af refusionstilgodehavender fra Økonomistyrelsen vedrørende byfornyelsesområdet	(24,8)
Afskrivning af uerholdelige tilgodehavender vedrørende udenlandske parkeringsafgifter	(41,4)
Reguleringer af mellemværender med byfornyelsesselskaberne i forbindelse med <i>"Projekt God Økonomistyring"</i>	(35,6)
Tilbageførsel af dobbeltregistrerede bankgarantier i forbindelse med <i>"Projekt God Økonomistyring"</i>	11,9
Oprydninger som følge af <i>"Projekt God Økonomistyring"</i> samt fald i leverandørgæld inden for hhv. parkerings- og byfornyelsesområdet	102,6
Nedbringelse af langfristet gæld, herunder vedrørende solgte ejendomme i 2007 og 2008 i forbindelse med <i>"Projekt God Økonomistyring"</i>	111,1

Derudover oplyses det i regnskabsforklaringerne, at TMF hidtil har fokuseret på at udarbejde budget for væsentlige kendte finansposter, for eksempel indskud i Landsbyggefonden og renter af mellemregning med forsyningsvirksomheder.

TMF vil fra og med budget 2011 udbygge budgetteringen af finansposter. Vi deler forvaltningens opfattelse af nødvendigheden af at forbedre budgetteringen af bevillingen til Finansposter.

Gennemgangen har ikke givet anledning til yderligere bemærkninger.

2.4 Bilagene til regnskabet

TMFs regnskab omfatter 14 bilag.

Den obligatoriske oversigt over garantier, eventualrettigheder og forpligtelser indeholder garantiforpligtelser vedrørende dels støttet byggeri, dels sanering/byfornyelse. Kommunens samlede forpligtelse hertil udgør 6.534 mio.kr.

Det fremgår af oversigten, at forpligtelsen vedrørende lån i Nordea Kredit på 16,6 mio.kr. er opgjort med restgælden pr. 31. december 2008, mens øvrige forpligtelser er opgjort pr. 31. december 2009.

Ligeledes fremgår det, at en opdeling af det samlede beløb på 6.534 mio.kr. til støttet byggeri og sanering/byfornyelse ifølge regnskabet vil foreligge i uge 10 2010. Vi har fået oplyst, at denne oversigt ikke har været mulig at etablere med udgangspunkt i de oplysninger, som realkreditinstitutterne stiller til rådighed.

Vi skal henstille til, at alle kommunens forpligtelser bliver opgjort med den aktuelle værdi ved udgangen af pågældende regnskabsår. Desuden skal vi henstille til, at årsregnskabet fremover indeholder en opdeling af kommunens garantiforpligtelser til støttet byggeri henholdsvis sanering/byfornyelse. Opdelingen har blandt andet betydning for kommunens risikovurdering af garantiforpligtelserne.

Den obligatoriske oversigt over udførelse af opgaver for andre myndigheder viser, at der af de 14 beskrevne opgaver kun er 2 opgaver, hvor der er foretaget en omkostningskalkulation. Der mangler således kalkulationer for 12 opgaver. For de 2 kalkulerede opgaver er opgaverne kalkuleret til over 500 t.kr. Desuden viser oversigten, at de faktiske omkostninger til vognmandskørsel for Bispebjerg Hospital er opgjort til 792 t.kr. – opgaven har ikke som foreskrevet været i udbud.

2.5 Omkostninger, indtægter og periodiseringer

Vi har drøftet den anvendte regnskabspraksis omkring indtægtsførsel af statsrefusion af tilskud/støtte til byfornyelse og alment byggeri med forvaltningen. I henhold til kommunens overordnede regnskabspraksis skal statsrefusion indtægtsføres, når den kan opgøres pålideligt, hvilket er tidspunktet for udbetaling af tilskud. Hidtil er statsrefusion indtægtsført på tidspunktet for ansøgning om statsrefusion. Der er i 2009 udarbejdet ny forretningsgang omkring blandt andet ansøgning af refusioner således, at statsrefusioner kan blive ansøgt umiddelbart efter udbetaling af støtten/tilskuddet. Forretningsgangene

er implementeret fra 1. januar 2010 og har derfor ikke været opretholdt i hele 2009. På baggrund heraf anbefaler vi, at regnskabspraksis tilpasses, så statsrefusion indtægtsføres løbende, så snart den refusionsberettigede støtte/tilskud er udbetalt.

Kreditorteamet har ikke opdaterede underskriftsblade, hvorfor bogføring sker på baggrund af godkendelser fra personer, som normalt godkender for de respektive centre. Dette betragtes som en væsentlig kontrolsvaghed. Vi har fået oplyst, at der indføres elektronisk fakturahåndtering med systemunderstøttede attestationer for KØR-centrene i 2010, som forventes at løse dette problem. Elektronisk fakturahåndtering er implementeret i alle Navision 5.01-centre.

Underskriftsblade	
Observation	Prioritet
Under vores gennemgang af omkostningsbilag har vi konstateret, at kreditorteamet ikke har opdaterede underskriftsblade til kontrol af, hvorvidt de korrekte personer godkender korrekte omkostningsbilag.	
Risiko	
Der er risiko for, at omkostningsbilag ikke er godkendt af de relevante og ansvarlige personer.	
Anbefaling	
Vi anbefaler, at underskriftsblade løbende bliver opdateret, så de afspejler relevante medarbejdernes relevante behov mv.	
Ledelsens kommentarer og tiltag	
Forvaltningen har i samarbejde med Koncernservice igangsat projekt for opdatering af relevante blanketter, inkluderende disponeringsret samt attestations- og anvisningsret for fakturaer. Projektet inkluderer også implementering af ny forretningsgang for løbende vedligehold og styring af blanketter og underskriftsdelegation.	
Ansvarlig	Status
Teknik- og Miljøforvaltningen – Center for Ressourcer	31-12-2010

Fuldmagtsforhold	
Observation	Prioritet
Under vores gennemgang af bankkonti har vi identificeret medarbejdere, der i 2009 har haft alenefuldmagter til bankkonti ud over de udstedte firmadankort.	
Risiko	
Alenefuldmagter er i modstrid med kommunens og forvaltningens forretningsgange og medfører risiko for besvigelser.	
Anbefaling	
Vi anbefaler, at procedurer tilrettelægges, så der ikke er behov for, at medarbejderne har alenefuldmagter, idet dette er i strid med kommunens kasse- og regnskabsregulativ.	

Fuldmagtsforhold

Ledelsens kommentarer og tiltag

Forvaltningen har i samarbejde med Koncernservice identificeret to bankkonti, hvor der til hver er knyttet en alenefuldmagt til en enkelt person. Dette er en fejl og bliver rettet hurtigst muligt.

Ansvarlig

Teknik- og Miljøforvaltningen – Center for Ressourcer

Status

31-08-2010

2.6 Lønområdet

2.6.1 Forretningsgange på lønområdet

Revisionen har omfattet vurdering og test af forretningsgangene for anvendelsen af det personaleadministrative system KMD OPUS Løn. Revisionen er baseret på en sammenholdelse mellem systemejer (KS') generelle retningslinjer for anvendelse af systemet og TMFs egen forretningsgangsbeskrivelse på området. Vi har testet følgende væsentlige kontroller:

- Kontrol af indberetning af personstamdata til KMD-lønssystemet
- Kontrol af indberetning af variable løndata til KMD-lønssystemet
- Tilstedeværelseskontrol
- Ledelsesmæssigt tilsyn på lønområdet
- Behandling af fejlkonto vedrørende løn i KØR

Vi har konstateret, at TMF har udarbejdet en forretningsgangsbeskrivelse for lønområdet, som indeholder udførlig omtale af foreskrevne kontroller på en række områder. Det er dog vores vurdering, at der på flere områder bør ske forbedringer i udførelsen af de interne kontroller som beskrevet nedenfor:

Lønbehandling		
Observation	Prioritet	X
<ul style="list-style-type: none"> • Forretningsgang indeholder ikke en beskrivelse af samtlige de forhold, der er forudsat i systemejerens generelle retningslinjer, herunder beskrivelse af samtlige forhold, behandling af fejlkonto og procedurer, der skal sikre modtagelse af dagpengerefusioner, samt arkivregler for opbevaring af lønmateriale. • Der foreligger ikke dokumentation for, at kontrollen af indberetninger af personstamdata er udført. • Der foreligger ikke en entydig beskrivelse og identifikation af de af forvaltningen foretagne kontroller af variable løndele i overensstemmelse med forretningsgangsbeskrivelsen, hvilket betyder, at kontrollerne ikke kan efterprøves. • De af forvaltningen foretagne tilstedeværelseskontroller er ikke i overensstemmelse med forretningsgangsbeskrivelsen. De anvendte kontrollister fra Targit gør det ikke muligt at kontrollere fuldstændigheden af medarbejdere. 		
Risiko		
<ul style="list-style-type: none"> • Manglende beskrivelse af procedurer og kontroller for dagpengerefusion og behandling af fejlkonto, som er forudsat i de generelle retningslinjer, kan skabe usikkerhed om tilrettelæggelsen af kontrollernes faktiske udførelse. Manglende beskrivelse af arkivregler kan skabe usikkerhed om kommunens bestemmelser om opbevaring af lønmateriale. • Manglende kontrol af indberetning af personstamdata medfører risiko for tilsigtede og utilsigtede fejl som for eksempel uberettiget ansættelse af medarbejdere og forkerte ansættelsesbetingelser, herunder beskæftigelsesbrøk, ansættelsesperiode og aflønning. • Manglende notering af eller særskilt opbevaring af det kontrollerede materiale bevirker, at det efterfølgende ikke er muligt at efterprøve, at kontrollen er udført og dokumenteret som foreskrevet i forretningsgangsbeskrivelsen. • Ved anvendelse af en anden kontrolmetode end foreskrevet i forvaltningens forretningsgangsbeskrivelse er der risiko for, at kontrollen ikke udføres i overensstemmelse med ledelsens intentioner. 		

Lønbehandling

Anbefaling

- Det anbefales, at forvaltningen justerer forretningsgangsbeskrivelsen for anvendelsen af det personaleadministrative system fra 2008 i forhold til de generelle retningslinjer fra 2009.
- Det anbefales, at forretningsgangsbeskrivelsens bestemmelser om kontrollens udførelse og dokumentation overholdes.
- Det anbefales, at de udførte kontroller dokumenteres således, at det efterfølgende er muligt at efterprøve kontrollen.
- Det anbefales, at kvaliteten af kontrollen øges, således at kontrollisterne en gang årligt returneres til Center for Ressourcer, Personale og Rekruttering med henblik på overvågning af fuldstændigheden og dokumentationen for den udførte kontrol, herunder at forretningsgangsbeskrivelsen præciserer, hvilke medarbejdere der må udføre tilstedeværelseskontrollen.
- Det er centralt, at kendskabet til forretningsgangene udbredes, og at det dokumenteres, at kontrollerne udføres.

Ledelsens kommentarer

Teknik- og Miljøforvaltningen dokumenterer fremadrettet kontroller med gennemførelse af følgende initiativer:

- Den eksisterende forretningsgangsbeskrivelse for lønområdet (Lønkontrol nr. 20) justeres i forhold til de generelle retningslinjer fra 2009. Endvidere udarbejdes særskilte forretningsgangsbeskrivelser for behandling af fejlkonto vedrørende løn på lønområdet henholdsvis behandling af mellemregningskonto vedrørende kontrol og fordeling af refusioner samt andre indtægter i forvaltningen.
- Det indskræpes over for de relevante medarbejdere, at alle indberetninger af stamdata vil indgå i lønkontrollen, og at de udførte kontroller skal dokumenteres ved påtegning af materialet.
- Det indskræpes over for de relevante medarbejdere, at indtastning og kontrol af variable løndata skal dokumenteres ved påtegning i form af et stempel. Der etableres endvidere en forretningsgang, som skal sikre, at den udvalgte stikprøvekontrol på 10% efterfølgende kan dokumenteres.

Der udarbejdes forretningsgangsbeskrivelse indeholdende beskrivelse af den faktiske udførte kontrol ved tilstedeværelseskontrol i forvaltningen.

Ansvarlig

Teknik- og Miljøforvaltningen – Center for Ressourcer

Status

31-10-2010

Lønbehandling	
Observation	Prioritet
Der foreligger ikke referater af møder om opfølgning af de udførte ledelsestilsyn med henblik på en eventuel justering af kontrolelementer.	
Risiko	
Manglende referater af møder om opfølgning på ledelsestilsyn medfører risiko for, at beslutninger ikke dokumenteres og effektueres som forudsat.	
Anbefaling	
Det anbefales, at forvaltningen sikrer, at referater fra områdemøder om opfølgning af ledelsestilsynene fremover opbevares som foreskrevet i forretningsgangsbeskrivelsen.	
Ledelsens kommentarer	
Det er ved afslutningen af 2. kvartal 2010 implementeret, at der udarbejdes referat af områdemøder/teammøder for personalekonsulenter om opfølgning på udførte ledelsestilsyn hver 3. måned.	
Ansvarlig	Status
Teknik- og Miljøforvaltningen – Center for Ressourcer	31-10-2010

Løn til direktionen og ansatte med adgang til lønsystemet	
Observation	Prioritet
Der foretages ikke specifikke og dokumenterede interne kontroller til sikring af, at løn til direktionen og ansatte med adgang til lønsystemet er korrekt beregnet og udbetalt.	
Risiko	
Det er vores vurdering, at der er en øget offentlig bevågenhed omkring korrekt løn til direktion og ansatte med adgang til lønsystemet. Der er derfor risiko for, at selv mindre væsentlige fejl og mangler vil kunne medføre negativ omtale.	
Anbefaling	
Vi henstiller til, at der etableres en intern kontrolprocedure, som sikrer en dokumenteret gennemgang af løn til direktion og ansatte med adgang til lønsystemet.	
Ledelsens kommentarer	
Teknik- og Miljøforvaltningen dokumenterer fremadrettet og første gang pr. juli 2010 kontrol af løn til direktionen og ansatte med adgang til lønsystemet med gennemførelse af følgende initiativer:	
<ul style="list-style-type: none"> • Årlig kontrol af løn til direktion og ansatte med adgang til systemet Vagtplan. • De medarbejdere, som har adgang til at taste i KMD-lønsystemet, kan ikke taste vedrørende sig selv, da dette system nægter denne adgang. Det vurderes derfor, at en særskilt kontrol af denne gruppe medarbejdere ikke er nødvendig. 	
Ansvarlig	Status
Teknik- og Miljøforvaltningen – Center for Ressourcer	31-10-2010

Afstemning af KMD-lønssystemet med KØR		
Observation	Prioritet	X
Der er ikke foretaget en afstemning af løndriftskonti mellem KMD-lønssystemet og KØR, og det er ikke klart, hvor ansvaret for disse afstemninger foreligger.		
Risiko		
Den manglende afstemning medfører, at der ikke er dokumentation for sammenhængen i dataflowet mellem systemerne samt overblik over de samlede registreringer på kommunens lønkonti.		
Anbefaling		
Vi skal indskærpe til, at der fremover foretages en dokumenteret afstemning.		
Ledelsens kommentarer		
Teknik- og Miljøforvaltningen finder det mest effektivt, at Koncernservice varetager denne afstemning på vegne af alle forvaltninger. Dette var også medtaget som en af Koncernservices opgaver ved beslutning om etablering af Koncernservice i 2006. Teknik- og Miljøforvaltningen har, indtil dette måtte blive implementeret, taget initiativ til, at forvaltningens regnskabsfunktion i Koncernservice udarbejder selvstændig afstemning for forvaltningen, herunder forretningsgang, første gang i september 2010.		
Ansvarlig	Status	
Teknik- og Miljøforvaltningen – Center for Ressourcer	31-10-2010	

2.6.2 Sagsgennemgang på lønområdet

Sagsgennemgangen på lønområdet er, ligesom for gennemgangen af lønprocesser, rapporteret til forvaltningen i en rapport fra Intern revision. Revisionen har omfattet detailrevision af en række personalesager og analytiske handlinger. Da gennemgangen af lønprocesserne viste, at der ikke var tilstrækkelig dokumentation for forvaltningens kontroller, har detailrevisionen omfattet et udvidet antal sager med henblik på at konstatere, hvorvidt der på lønområdet forekommer væsentlige fejl, og at de udbetalte lønninger mv. er i overensstemmelse med gældende overenskomster/aftaler.

Detailrevision af personalesagerne gav ikke anledning til bemærkninger.

2.7 Balance og statusafstemninger

Vi har gennemgået forvaltningens afstemninger af balancekonti. Det fremgår af forvaltningens konklusionsnotat, at afstemning af forvaltningens balancekonti er udført i overensstemmelse med gældende regelsæt og har været omfattet af passende ledelsesmæssig opfølgning, herunder at der ikke henstår beløb på balancen, som rettelig burde have været ført i bevillingsregnskabet for 2009.

Ved vores revision har vi stikprøvevis efterprøvet opgørelserne og afstemningernes kvalitet. Overordnet kan vi konkludere, at forvaltningen har udført et stort stykke arbejde i 2009 for at kunne præstere afstemninger af stort set alle balancekonti pr. 31. december 2009, hvor kun få konti er sat til opfølgning som følge af manglende dokumentation eller utilstrækkelig sagsbehandling. Disse balancekonti vedrører primært Amager Strandpark I/S og Center for Parkering.

2.7.1 Amager Strandpark I/S

I 2009 er der sket en række fejlagtige posteringer vedrørende Amager Strandpark I/S, hvor kommunens driftsbidrag mv. er bogført på anlægsregnskabet på forkert funktion. Der er som led i "Projekt God Økonomistyring" foretaget en oprydning i bogføringen mv. for Amager Strandpark I/S, og der er udarbejdet regnskaber for henholdsvis 2007, 2008 og 2009.

Amager Strandpark I/S er på trods af sin status som en § 60-virksomhed en del af TMFs regnskab. Som § 60-virksomhed skal der alene indregnes årets ændring af bogført værdi af andel af ejerskab via balancekontoen i TMFs regnskab. Der bør derfor ske en klar adskillelse mellem forvaltningens bogføring og Amager Strandpark I/S' bogføring.

Amager Strandpark I/S	
Observation	Prioritet
Der er endnu ikke taget stilling til, hvorledes der skal ske en adskillelse mellem forvaltningens bogføring og Amager Strandpark I/S' bogføring.	
Risiko	
Manglende stillingtagen til adskillelse af bogføringen mellem forvaltningen og Amager Strandpark I/S kan medføre usikkerhed omkring regnskabsmæssig behandling i forvaltningens regnskab, herunder momsbehandling.	
Anbefaling	
Det anbefales, at forvaltningen tager stilling til en adskillelse af Amager Strandpark I/S' bogføring fra forvaltningens bogføring.	
Ledelsens kommentarer	
Teknik- og Miljøforvaltningen vil indledningsvist afklare Amager Strandpark I/S' fremtidige organisering, det være som et fortsættende interessentskab eller som en fuldt kommunaliseret virksomhed. Skal Amager Strandpark I/S fortsætte som interessentskab eller i anden selskabsform, vil Teknik- og Miljøforvaltningen i samarbejde med Koncernservice analysere Amager Strandpark I/S' fulde bogførings- og administrative opsætning, herunder ejerskab på bankkonti m.m. Efterfølgende vil forvaltningen i samarbejde med Koncernservice implementere fornødne tiltag for at sikre en sikker og reel adskillelse mellem forvaltningens og Amager Strandpark I/S' bogføring og øvrige administration.	
Ansvarlig	Status
Teknik- og Miljøforvaltningen – Center for Ressourcer	31-12-2010

2.8 Anlægsaktiver

Vi har gennemgået procedurerne for aktivering og registrering af anlægsaktiver i regnskabet for 2009 samt foretaget revision af til- og afgang i anlægsregistreret samt afskrivning af anlægsaktiver i 2009. Det er i 2009 foretaget en stor oprydning i anlægsregistreret i forbindelse med ”Projekt God Økonomistyring”, hvor manglende til- og afgang i tidligere år nu er blevet registreret. Vi har stikprøvevis revideret til- og afgang uden væsentlige bemærkninger. Som det fremgår af kommentarer til balancen i regnskabet for 2009, mangler der at blive afgangsført en ejendom med en bogført værdi på 8 mio.kr., hvilket først er sket i januar 2010.

Revisionen har ikke givet anledning til yderligere bemærkninger.

2.9 Afstemning og værdiansættelse af tilgodehavender, som er overdraget til Administrativ Borgerservice (ABS)

Ved årsafslutningen har ABS udarbejdet de anbefalede specifikationer af tilgodehavender under ABS’ forvaltning, og der er udsendt oplæg til, hvilke nedskrivninger forvaltningerne skal foretage i det omkostningsbaserede regnskab. Proceduren fremgår af kommunens vejledning til værdiansættelse af tilgodehavender fra december 2009.

I henhold til ABS’ oplæg kan de foreslåede nedskrivninger opgøres til 11,3 mio.kr. Nedskrivningen er ikke foretaget. Forvaltningen har oplyst, at det skyldes et tidligere udarbejdet afskrivningskatalog, der tog højde for værdien af tilgodehavender, som ikke har kunnet opkræves/inddrives. Det har derfor været opfattelsen, at de resterende tilgodehavender kunne optages til nominal værdi.

Uanset at forvaltningen har afskrevet uerholdelige krav, er det vores opfattelse, at der burde have været foretaget et skøn over omfanget af yderligere nedskrivninger for tilgodehavender, som er til opkrævning/inddrivelse i ABS.

Forvaltningen har ikke forelagt afstemning mellem de krav, som er oversendt til opkrævning med de krav, som ABS opkræver/inddriver.

Revisionen har ikke givet anledning til yderligere bemærkninger.

2.10 Beholdningseftersyn Center for Parkering

I forbindelse med ”Projekt God Økonomistyring” blev forvaltningen opmærksom på uhensigtsmæssigheder i kontrolmiljøet hos Center for Parkering. Som konsekvens heraf har vi som led i revisionen for 2009 foretaget udvidet beholdningseftersyn for Center for Parkering i august 2009. Kontrolbesøget har omfattet optælling af kassen samt revision af forretningsgange og interne kontroller på væsentlige områder med henblik på vurdering af, hvorvidt de interne forretningsgange fungerer hensigtsmæssigt og betryggende.

Det er vores overordnede vurdering, at der i Center for Parkering er en række væsentlige mangler og uhensigtsmæssigheder, der tilsammen efterlader et indtryk af, at kommunens kasse- og regnskabsregulativ omkring tilrettelæggelse af hensigtsmæssige og fornuftige forretningsgange ikke er overholdt. Det er endvidere vores vurdering, at der som følge heraf er risiko for, at der opstår såvel tilsigtede som utilsigtede fejl. Dette er særligt kritisabelt, da der for Center for Parkering er tale om administration af et område med et meget betydeligt omfang af likvide midler.

Vi har derfor anbefalet, at der iværksættes tiltag med henblik på kortlægning af, hvilke områder der trænger til en kritisk gennemgang for sikring af, at der foreligger dokumenterede forretningsgange med beskrivelse af, hvilke kontroller og afstemningsprocedurer der skal gennemføres på det pågældende område. Endvidere bør det sikres, at den løbende registrering af indtægter og omkostninger sker rettidigt og på et validt grundlag, hvilket er forudsætningen for en rigtig og rettidig økonomirapportering samt dermed også sikkerheden for, at dispositioner sker på et validt grundlag. Dette gælder validering af såvel transaktions- og kontrolspor som fastlæggelse af kriterier for indtægtsførsel af afgifter mv.

Vi henviser til vores notat af 17. december 2009 for yderligere uddybning.

Vi har fået oplyst, at forvaltningen har igangsat en række foranstaltninger til imødegåelse af de manglende interne kontroller samt handlingsplaner for at etablere og implementere betryggende forretningsgange. Arbejdet er stadig igangværende. Vi følger løbende processen.

Forretningsgange og kontrolmiljø		
Observation	Prioritet	X
Det er vores overordnede vurdering, at der i Center for Parkering er en række væsentlige mangler og uhensigtsmæssigheder, der tilsammen efterlader et indtryk af, at kommunens kasse- og regnskabsregulativ omkring tilrettelæggelse af hensigtsmæssige og fornuftige forretningsgange ikke er overholdt.		
Risiko		
Der er risiko for, at der kan opstå såvel tilsigtede som utilsigtede fejl. Dette er særligt kritisabelt, da der for Center for Parkering er tale om administration af et område med et meget betydeligt omfang af likvide midler.		
Anbefaling		
Vi anbefaler, at de igangsatte initiativer og handlingsplaner bliver effektueret snarest muligt.		

Forretningsgange og kontrolmiljø

Ledelsens kommentarer

Teknik- og Miljøforvaltningen har iværksat følgende tiltag til forbedring af Center for Parkerings kontrolmiljø:

- En omgående forbedring af kontrolmiljøet på de mest kritiske områder, det vil sige omgående indførelse af løbende beholdningsafstemning m.m. af skræbebilletter, øget kontrol med mønter, tilvejebringelse af nødvendig og tilstrækkelig dokumentation i forbindelse med bogføring af kassebevægelser, ændring af kasserapporten samt øget kontrol i forbindelse med annullering af parkeringsafgifter.
- Udarbejdelse af forretningsgange og tilretning af alle kritiske arbejdsgange. Samtlige forretningsgange er udarbejdet og tilrettet med udgangen af juni 2010 og forventes godkendt august 2010.

Revurdering af den systemmæssige understøttelse i Center for Parkering, herunder validering af såvel transaktions- og kontrolspor som fastlæggelse af kriterier for indtægtsførsel af afgifter mv. Revurderingen forventes afsluttet oktober 2010.

Ansvarlig	Status
Teknik- og Miljøforvaltningen – Center for Ressourcer	31-12-2010

2.11 Generelle it-kontroller vedrørende Navision 5.01

Vi har foretaget revision af generelle it-kontroller for TMF – Navision 5.01-installationen i oktober og november 2009 i relation til brugeradministration samt udvikling og vedligeholdelse af brugerprogrammel vedrørende løbende tilpasninger til Navision 5.01.

På baggrund af vores revision er det vores vurdering, at de generelle it-kontroller på de ovenfor nævnte områder ikke har været hensigtsmæssigt udformet og opretholdt i 2009, og det er samlet set vores vurdering, at de generelle it-kontroller ikke er fuldt betryggende. Vi har således konstateret følgende væsentlige svagheder i de interne kontroller:

- Manglende fuldstændighed og dokumentation i forbindelse med oprettelser, ændringer, nedlæggelser og periodisk opfølgning på tildelte rettigheder til Navision 5.01-systemet.
- Manglende formelle change management-procedurer i forbindelse med ændringer til Navision 5.01 samt mangelfuld funktionsadskillelse, idet udviklere har adgang til produktionsmiljøet.

Adgange til systemet og data

Observation

Prioritet

- Vi har observeret, at tildeling af rettigheder til brugere samt superbrugere ikke sker på baggrund af formelle autorisationer.
- Vi har observeret, at der ikke er etableret en kontrol, som sikrer, at medarbejdere ved fratrædelse får frataget sine rettigheder på baggrund af en risikovurdering (øjeblikkeligt eller på en planlagt dato) til systemer, data og netværk.
- Vi har observeret, at der er foretaget revurdering af brugerne primo 2009, men at godkendelser af tildelte rettigheder ofte er baseret på brugerens egen godkendelse.

Risiko

Manglende eller svage producerer vedrørende administration, overvågning og vedligeholdelse af adgang til systemer medfører øget risiko for uautoriseret adgang til disse og dermed risiko for at it-sikkerheden ikke er i overensstemmelse med retningslinjer og forvaltningens behov.

Anbefaling

- Vi anbefaler, at tildeling af rettigheder til brugere i alle tilfælde sker på baggrund af formelle og dokumenterede autorisationer, herunder at administrative rettigheder.
- Vi anbefaler, at der er i forbindelse med brugeres fratrædelser (både ved opsigelser og afskedigelser) gennemføres en konkret risikovurdering af, hvorledes brugerens rettigheder til systemet skal håndteres, og at rettighederne fratages brugeren på baggrund heraf.
- Vi anbefaler, at der i samtlige Navision 5.01-centre periodisk foretages en dokumenteret revurdering af tildelte rettigheder til relevante systemer af relevante chefer.

Ledelsens kommentarer

Teknik- og Miljøforvaltningen har i samarbejde med Koncernservice allerede i efteråret 2009 igangsat et projekt med følgende overordnede initiativer:

- Hurtig afhjælpning på væsentlige og risikofyldte områder.
- Opdatering af eksisterede rettigheder.
- Analyse, design og implementering af fremtidig forretningsgang for tildeling, vedligeholdelse og fratagelse af rettigheder til brugere.

Projektets færdiggørelse medfører, at adgang til alle regnskabsdata og -systemer i Teknik- og Miljøforvaltningen til fulde lever op til kasse- og regnskabsregulativets bestemmelser og regulativ for it-sikkerhed i Københavns Kommune.

Ansvarlig

Status

Teknik- og Miljøforvaltningen – Center for Ressourcer

31-12-2010

Implementering og vedligeholdelse af brugersystemer

Observation

Prioritet

- Vi har observeret, at anvendelsen af udviklings-, test- og produktionsmiljøer for Navision 5.01-systemet ikke er dokumenteret og formelt godkendt af systemejeren, herunder specifikation af, hvilke typer aktiviteter (udvikling og test) som skal gennemføres i hvilke miljøer. Vi har dog fået oplyst, at ovenstående er under etablering.
- Vi har observeret, at der i forbindelse med gennemførelsen af test i ad hoc-testmiljøer vurderes, hvorvidt data og programmer i testmiljøet er repræsentative for produktionsmiljøet. Vi har fået oplyst, at sådanne overvejelser ikke er dokumenteret.
- Vi har observeret, at formelle testplaner og -scenarier kun anses som nødvendige ved større funktionelle ændringer. Vi har endvidere observeret, at godkendelse af ændringer forinden implementering i produktionsmiljøet ikke dokumenteres konsistent.
- Vi har observeret, at udviklere har adgang til produktionsmiljøet for Navision 5.01-systemet, idet disse efter det oplyste har behov for sådan adgang i forbindelse med fejldiagnosticering, rettelser af fejl og tilsvarende forhold. Vi har endvidere fået oplyst, at adgangen til produktionsmiljøet ikke overvåges, samt at der ikke foreligger særlig godkendelse af, at udviklere skal have sådanne adgange. Vi har også fået oplyst, at Navision 5.01-gruppen har udarbejdet enkelte ændringer direkte i produktionsmiljøet. Vi har dog fået oplyst, at en procedure vedrørende ovenstående er under etablering.
- Vi har observeret, at der i forbindelse med implementering af ændringer til produktionsmiljøet uformelt tages stilling til, hvorledes fall back kan gennemføres, såfremt ændringerne mod forventning skulle medføre problemer i produktionsmiljøet. Overvejelserne dokumenteres dog ikke, ligesom det ikke fremgår, hvorvidt eventuelle forudsætninger for fall back kontrolleres, for eksempel at der er taget en sikkerhedskopi forinden implementering af ændringerne.
- Vi har observeret, at ønsker om ny funktionalitet og tilretninger til Navision 5.01-systemet, herunder også fejlretninger og tilsvarende, samles, vurderes, prioriteres og godkendes af de ansvarlige for systemets understøttelse af forretningen. Vurderinger, prioriteringer og godkendelser af ændringer, fejl og tilretninger afspejles efter det oplyste i beslutningerne taget af de ansvarlige, men er dog ikke dokumenteret. Vi har dog observeret, at der foreligger ark med igangværende opgaver, denne liste er dog ikke prioriteret, og godkendelse af ændringerne fremgår ikke af dokumentationen.
- Vi har observeret, at alle ændringer til Navision 5.01-systemet som udgangspunkt idriftsættes i henhold til Konsulentfirmaet Elbæk og Vejrups anbefalinger, og at dette normalt er uden for normal arbejdstid. Dette er dog ikke dokumenteret.

Risiko

Utilstrækkelige eller svage procedurer i relation til styring af tilretninger til applikationer øger risikoen for, at ændringer til applikationer sættes i drift uden fornøden kvalitetssikring eller ledelsesgodkendelse, og at applikationer dermed ikke fungerer i overensstemmelse med forvaltningens behov.

Implementering og vedligeholdelse af brugersystemer

Anbefaling

- Vi anbefaler, at opdelingen i særskilte miljøer for udvikling, test og produktion dokumenteres og godkendes formelt af systemejer, herunder at det specificeres, hvilke aktiviteter som gennemføres i de respektive miljøer.
- Vi anbefaler, at det i forbindelse med igangsætningen af testforløb formelt vurderes, hvorvidt kvaliteten af testmiljøet er tilstrækkelig, og at vurderingen dokumenteres og godkendes.
- Vi anbefaler, at der i forbindelse med alle ændringer til idriftsættelse sker dokumentation af den gennemførte tests omfang og kvalitet, samt at godkendelser af ændringer dokumenteres konsistent.
- Vi anbefaler, at der som udgangspunkt ikke tildeles andet end display-adgang for udviklere til produktionsmiljøer. Såfremt dette undtagelsesvis ikke er tilstrækkeligt, bør tildeling af temporære bredere adgange formelt autoriseres og dokumenteres, og udviklernes handlinger i produktionsmiljøer overvåges og kontrolleres.
- Vi anbefaler, at overvejelserne omkring fall back dokumenteres og godkendes i forbindelse med implementeringen af ændringer til produktionsmiljøet, og at eventuel kontrol af forudsætningerne for fall back tillige dokumenteres.

- Vi anbefaler, at de gennemførte vurderinger, prioriteringer og godkendelser af ændringsønsker, fejl- og tilretninger dokumenteres.
- Vi anbefaler, at overvejelserne omkring idriftsættelsestidspunkter dokumenteres og godkendes.

Ledelsens kommentarer

Koncernservice, som driver Navision 5.01 på vegne af Teknik- og Miljøforvaltningen, har taget følgende overordnede initiativer:

- Etablering af fire adskilte systemmiljøer; udviklings-, test-, præproduktions- og produktionsmiljø (er implementeret).
- Implementering af elektronisk hjælpeværktøj til versionsstyring (ændringer) i Navision 5.01.
- Analyse, design og implementering af fremtidig forretningsgang på området, bl.a. omfattende funktionsadskillelse, dokumentationskrav og *fall back*-procedurer (tilbagerulning af uhen-sigtsmæssige ændringer).

Initiativernes gennemførelse medfører, at it-sikkerhed i udviklings- og ændringsprocesser i Teknik- og Miljøforvaltningen til fulde lever op til kasse- og regnskabsregulativets bestemmelser og regulativ for it-sikkerhed i Københavns Kommune.

Ansvarlig

Teknik- og Miljøforvaltningen – Center for Ressourcer

Status

31-12-2010

Væsentlige applikationer kan vedligeholdes og supporteres

Observation

Prioritet

Vi har observeret, at der i forbindelse med implementering af større funktionelle ændringer til Navision 5.01 tages stilling til, hvorvidt ændringen har betydning for den eksisterende system-, drifts- og brugerdokumentation, og at denne tilrettes såfremt nødvendigt. Konsulentfirmaet Elbæk og Vejrup opdaterer og fremsender ifølge den oplyste EV-standard dokumentation jævnligt. Vi har dog fået oplyst, at stillingtagen omkring kravene til dokumentation ikke formelt dokumenteres og godkendes forinden idriftsættelse.

Risiko

Utilstrækkelige eller svage procedurer samt manglende dokumentation eller afhængighed af enkeltpersoner øger risikoen for, at applikationer ikke i længden kan vedligeholdes og supporteres og dermed risiko for, at disse ikke fungerer i overensstemmelse med forvaltningens behov.

Anbefaling

Vi anbefaler, at der i forbindelse med implementering af ændringer konkret sker en dokumenteret godkendelse af, at overvejelserne i relation til opdatering af system-, drifts- og brugerdokumentation er gennemført, og at dokumentationen er opdateret, hvor dette vurderes nødvendigt.

Ledelsens kommentarer

I kraft af det endnu ikke fuldt ud etablerede Change Board Finansydelse og tilhørende elektroniske ændringslog (som forefindes i et MS Sharepoint site) vil Koncernservice sikre, at den nødvendige dokumentation for de ændringer, der foretages i ERP Navision 5.01, forefindes og arkiveres sammen med Teknik- og Miljøforvaltningens regnskab og opbevares i indeværende plus 5 regnskabsår, jf. budget- og regnskabssystem for kommuner og kommunens arkivbestemmelser for kommunens regnskab.

Koncernservice udarbejder en handlingsplan herfor inden udgangen af september 2010.

Ansvarlig

Status

Teknik- og Miljøforvaltningen – Center for Ressourcer

31-12-2010

Implementering af nye applikationer

Observation

Prioritet

Vi har observeret, at det i forbindelse med godkendelsen af it-projekter uformelt vurderes, hvorvidt der er behov for anvendelsen af en konkret projektstyringsmodel. Vurderingen og godkendelsen af, hvorvidt en projektstyringsmodel skal anvendes, er efter det oplyste ikke dokumenteret. Vi har dog fået oplyst, at der forefindes en standard TMF-projektmodel, som anvendes ved større projekter.

Risiko

Utilstrækkelige eller svage procedurer i relation til indkøbs- og/eller større udviklingsprojekter øger risikoen for, at applikationer ikke indkøbes/udvikles i overensstemmelse med ledelsens forventninger og krav samt hensyntagen til brugernes behov.

Implementering af nye applikationer

Anbefaling

Vi anbefaler, at det i forbindelse med godkendelsen af projekter dokumenteres og godkendes, i hvilket omfang en formel projektstyringsmodel skal anvendes.

Ledelsens kommentarer

I kraft af det endnu ikke fuldt ud etablerede Change Board Finansydelse og tilhørende elektroniske ændringslog (som forefindes i et MS Sharepoint site) vil Koncernservice sikre, at det vurderes, hvorvidt en projektstyringsmodel skal anvendes samt godkendelse og dokumentation herfor.

Koncernservice udarbejder en handlingsplan herfor inden udgangen af september 2010.

Ansvarlig

Teknik- og Miljøforvaltningen – Center for Ressourcer

Status

31-12-2010

2.12 Momsbehandling

Forvaltningen har med hjælp fra et eksternt konsulentfirma afstemt SKAT moms og kommunemoms for 2009. Der er i den forbindelse konstateret følgende:

- Forvaltningen har et tilgodehavende på 401 t.kr. hos SKAT vedrørende en fejlmomsangivelse i juli måned 2009, som skal efterangives
- Forvaltningen har ikke et tilstrækkeligt effektivt kontrol- og transaktionsspor vedrørende moms- og kreditorposter mellem KØR og Navision 5.01. Det kræver således teknisk indsigt i KØR og er ressourcemæssigt krævende at dokumentere og fremfinde sammenhænge mellem fakturalinjer og momsposter i KØR.
- Der er differencer på ca. 68 t.kr. på SKAT købsmoms mellem KØR og Navision 5.01, hvilket formentlig kan henledes til ovenstående forhold vedrørende kontrol- og transaktionsspor samt en difference på 0,5 t.kr. på salgsmoms. Totalafstemning af købsmoms under kommunemomsordningen for 2. halvår har resulteret i, at forvaltningen har 7 t.kr. for meget refunderet i momsrefusionsordningen for 2009.

Det er vores opfattelse, at når problematikken vedrørende transaktions- og kontrolspor har fundet en løsning, vil forvaltningen være i stand til at udarbejde en månedlig gennemgang/afstemning mellem KØR, Navision 5.01 og momsangivelserne således, at fejlangivelse mv. opdages og kan rettes i tide.

2.13 Opfølgning på revisionsbemærkninger fra 2008

Det er vores vurdering, at nedenstående revisionsbemærkning fra 2008 endnu ikke er taget til efterretning eller på anden vis implementeret. Det er vores opfattelse, at de øvrige revisionsbemærkninger fra 2008 på tilfredsstillende vis er implementeret eller taget til efterretning, hvorfor vi ikke har fundet anledning til at omtale disse separat.

Revisionsbemærkning	Opfølgning 2010
1. 2008-7: Håndtering af affaldsgebyrordningen lever ikke fuldt ud op til hvile-i-sig-selv-ordningen i miljøbeskyttelsesloven § 48.	Der er ikke i 2009 blevet implementeret en ændret forretningsgang for hvile-i-sig-selv-ordningen. Med virkning fra 2010 er der kommet ændret lovgivning og, ifølge det oplyste, indført nye forretningsgange for området i overensstemmelse hermed. Vi har endnu ikke testet de nye forretningsgange.

Bilag 3: Tværgående revisionsområder – til orientering (skal ikke besvares af forvaltningen)

X

3.1 Generelle it-kontroller

Vi har foretaget revision af generelle it-kontroller for KS og deres aktiviteter i relation til drift, sikkerhed og vedligeholdelse af den fælles infrastruktur for kommunen. Generelle it-kontroller er de kontroller, som er etableret i og omkring kommunens væsentlige it-platforme med henblik på at opnå en velkontrolleret og sikker it-anvendelse og dermed også understøtte kontroller i it-baserede forretningsprocesser.

På baggrund af vores revision er det vores vurdering, at de generelle it-kontroller, som KS har ansvaret for, på en række områder ikke har været hensigtsmæssigt udformet og opretholdt i 2009, og det er samlet set vores vurdering, at de generelle it-kontroller ikke er fuldt betryggende. Vi har således konstateret følgende væsentlige svagheder i de interne kontroller, der varetages af KS:

- Procedurer for backup og reetablering er ikke dokumenteret i tilstrækkelig grad, og der mangler en formel procedure for periodisk test af, at sikkerhedskopier kan anvendes til at genskabe de originale systemer og data.
- Den systemmæssigt opsatte passwordpolitik, sikkerhedsmæssige logning og de tildelte administratoradgange i kommunens Windows lokalnetværk er på en række områder ikke betryggende, og sikkerheden i Windows netværksmiljøet for de enkelte forvaltninger afviger en del fra hinanden.
- Der er ikke udarbejdet en overordnet og ledelsesgodkendt it-risikoanalyse, som dækker de områder og aktiviteter, der varetages af KS.
- Der er ikke udarbejdet en it-beredskabsplan for kommunen og for KS. Beredskabsplanlægningen bør tage udgangspunkt i den ovenfor nævnte it-risikoanalyse.
- Der er ikke udarbejdet en hensigtsmæssig politik for håndtering af logning af it-sikkerhedshændelser i de anvendte netværks- og infrastrukturkomponenter, herunder procedurer for opfølgning og respons på registrerede sikkerhedshændelser.
- Vi har ikke modtaget en specifik erklæring fra KMD vedrørende kontrol og sikkerhed for de it-platforme, som kommunens egne, væsentlige systemer driftes og afvikles på. Vi kan derfor ikke udtale os om, hvorvidt sikkerheden på disse områder er tilstrækkelig, men kan konstatere, at it-sikkerhedsregulativet efter vores opfattelse ikke er efterlevet i 2009 for så vidt angår outsourcingforholdet til KMD.

KS' kommentarer:

KS skal generelt bemærke, at KS efter overtagelsen af drift og vedligeholdelse af it-opgaverne fra forvaltningerne de seneste 2-3 år har gennemført en omfattende konsolidering, standardisering, registreringer og oprydning i driften og vedligeholdelse for de opgaver på it-området, som er overflyttet fra forvaltningerne til KS. Som følge heraf er it-risiciene for kommunen reduceret ganske betragteligt, ligesom sikkerheden og gennemsigtigheden er øget på it-området. Med hensyn til de konkrete punkter, kan det anføres at:

- For brugeradgange, herunder aktive konti som ikke anvendes og konti med mulighed for blankt password, er der igangsat proces med sigte på opretning af faktuelle fejl
- KS it-sikkerhedsfunktion vil fremadrettet se på, hvordan Deloitte's anbefalinger til logning mv. kan implementeres på tværs af forvaltningerne.
- KS vil udarbejde en backupstrategi, samt procedure for test af restore på alle kritiske systemer.
- KS har lavet delvis beredskab for de it-systemer, som har højeste prioritet, i efteråret 2009.
- En it-risikoanalyse er udskudt til 2010 under hensyn til, at der er sket en flytning af it-sikkerhedsarbejdet fra forvaltningerne til KS pr. 1. marts 2010.
- KS vil anmode KMD om en specifik erklæring vedrørende outsourcingforholdet.

3.2 Afstemning og værdiansættelse af tilgodehavender, som er overdraget til Administrativ Borgerservice (ABS)

I bilag 2 ovenfor har vi kommenteret afstemning mellem forvaltningernes registreringer af tilgodehavender og ABS' registreringer.

Et centralt element i underbygningen af kommunens tilgodehavender er endvidere, at ABS afstemmer kommunens registreringer med SKATs registreringer af tilgodehavender under inddrivelse. Det har ikke været muligt for ABS at indhente tilstrækkeligt detaljerede oplysninger fra SKAT, til at afstemningen kan foretages. Der er hermed fortsat usikkerhed knyttet til de registrerede tilgodehavender. Vi noterer med tilfredshed, at ABS korresponderer med SKAT om at etablere afstemningsgrundlaget, og at det drøftes, hvilke systemer og procedurer der skal anvendes for at opnå en så administrativt enkel løsning som muligt.

Kommunen har ad flere omgange rettet henvendelse til SKAT om effektiviteten af SKATs inddrivelse af kommunale krav, blandt andet i form af et møde mellem overborgmesteren og skatteministeren. Skatteministeriet anerkender i korrespondancen, at inddrivelsen ikke har været tilstrækkelig effektiv, og at der arbejdes på flere initiativer for at forbedre inddrivelsen. Vi kan tilslutte os behovet for at kommunen lægger pres på SKAT for at forbedre samarbejdet og inddrivelsen af restancer.